

Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komitejas sēdes

PROTOKOLS Nr.3

Rīgā,
Skolas ielā 28, 2.korpusa 3.stāva zālē

2012.gada 28.novembrī
plkst. 13.00

SĒDĒ PIEDALĀS:

Ingus Alliks, komitejas vadītājs, Labklājības ministrijas (turpmāk – LM) valsts sekretāra vietnieks

Komitejas locekļi:

Egīls Baldzēns, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības priekšsēdētāja vietnieks

Maruta Bubene, Sociālās integrācijas centra „Gaisma ceļā” Rīgas patversmes Sociālās rehabilitācijas nodaļas vadītāja

Ilva Drunka, Valsts policijas Galvenās Kārtības policijas pārvaldes Prevencijas pārvaldes Metodiskās vadības nodaļas inspektore

Kristīne Fomina, Ekonomikas ministrijas Būvniecības un mājokļu politikas departamenta Mājokļu politikas nodaļas juriskonsulte

Valda Iljanova, Latgales plānošanas reģiona Attīstības un plānošanas nodaļas plānotāja

Ligita Kadžule, Latvijas Lauku sieviešu apvienības Salas novada lauksaimniecības konsultante

Inga Kalniņa, Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas projektu vadītāja

Ēriks Kraučs, Fonda „Roma” valdes priekšsēdētājs

Eva Kričalo, Tieslietu ministrijas Stratēģijas departamenta vecākā referente

Evija Kūla, LM Sociālās iekļaušanas un sociālā darba politikas departamenta vecākā eksperte

Pēteris Leiškalns, Latvijas Darba devēju konfederācijas Sociālās drošības un veselības aizsardzības eksperts

Daina Mūrmane – Umbraško, Veselības ministrijas Valsts sekretāra vietnieci stratēģiskās plānošanas un finanšu jautājumos

Izglītības un zinātnes ministrijas deleģētais pārstāvis Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta juriskonsults **Dainis Papāns**

Komitejas locekles **Ilzes Slokenbergas** deleģētā pārstāve - Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības departamenta Augkopības nodaļas vadītāja **Kristīne Sirmā**

Silvija Šimfa, Latvijas Pašvaldību savienības padomniece veselības un sociālajos jautājumos

Viktors Veretjanovs, Centrālās statistikas pārvaldes Sociālās statistikas departamenta Ienākumu un dzīves apstākļu statistikas daļas vadītājs

Vaira Vucāne, Latvijas Bērnu fonda viceprezidente

SĒDĒ NEPIEDALĀS:

Gunta Anča, Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas „Sustento” valdes priekšsēdētāja

Elīna Ālere-Fogele, Krīzes centra „Skalbes” padomes locekle

Arvils Ašeradens, LM Parlamentārais sekretārs

Sarmīte Driksna, Biedrības „Baltā māja” Sociālā atbalsta centra vadītāja

Iveta Girucka, Satiksmes ministrijas Sauszemes transporta departamenta Autosatiksmes nodaļas vecākā referente

Ineta Puriņa, Vidzemes plānošanas reģiona Projektu vadītāja

Liega Piešiņa, Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas departamenta Nozaru politikas nodaļas pārvaldes vecākā referente

Aina Verze, Latvijas Pensionāru federācijas priekšsēdētāja

Ivars Zaļais, VSIA „Autotransporta direkcija” valdes loceklis, Sabiedriskā transporta plānošanas daļas vadītājs

Ieva Zeiferte, Zemgales plānošanas reģiona administrācijas Projektu vadītāja

Elita Zvaigzne, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Elektroniskās pārvaldes departamenta Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju politikas nodaļas vecākā konsultante

PIEAICINĀTIE:

Uldis Līkops, Latvijas Sarkanā Krusta ģenerālsekretārs

Valdis Nagobads, Latvijas Sarkanā Krusta prezidents

Sanita Silova, LM Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta vecākā eksperte

Sēdi protokolē:

Margarita Žukovska, LM Sociālās iekļaušanas un sociālā darba politikas departamenta vecākā referente

Darba kārtība:

1. Komitejas sēdes atklāšana un darba kārtības apstiprināšana.
2. Eiropas Komisijas priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Vistrūcīgāko personu atbalsta fondu prezentācija un apspriešana.
3. Eiropas Komisijas Sociālās aizsardzības komitejas un Indikatoru apakšgrupas darba programmas 2013.gadam.
4. Citi jautājumi.
 - Komitejas ikgadēja darba programmas sastādīšana.

Sēdes norise:

1. Komitejas sēdes atklāšana un darba kārtības apstiprināšana.

(I.Alliks)

I.Alliks atklāj 2012.gada trešo Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komitejas (turpmāk - komiteja) sēdi. Tiek apstiprināta komitejas sēdes darba kārtība.

2. Eiropas Vistrūcīgāko personu atbalstīšanas fonds.

(S.Silova)

(E.Baldzēns, I.Alliks, U.Līkops, P.Leiškalns, K.Sirmā, V.Veretjanovs, S.Silova)

S.Silova prezentē informāciju par Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) priekšlikumu regulai par Eiropas Vistrūcīgāko personu atbalstīšanas fondu (turpmāk – fonds), par kuru vēl 2012.gadā LM plāno izstrādāt nacionālās pozīcijas projektu. *S.Silova* informē par EK regulas priekšlikuma mērķiem, fonda atbalstāmajām jomām, budžetu, dalībvalsts gatavojamās darbības programmas saturu, fonda ieviešanas modeļiem, kā arī vadības un kontroles sistēmu. *S.Silova* piebilst, ka Regulas projekta apspriešana ir tikai sākusies,

tādējādi visas ieinteresētās puses aicinātas sniegt viedokli. Šobrīd LM ir uzsākusi darbu pie fonda iespējamo mērķa grupu identificēšanas.

S.Silova aicina komitejas locekļus izteikties par gatavību iesaistīties nacionālās pozīcijas saskaņošanā.

U.Līkops pateicas par prezentāciju un vērš uzmanību, ka Latvijas Sarkanais krusts ir galvenā Zemkopības ministrijas partnerorganizācija patreizējās EK pārtikas programmas vistrūcīgākajām personām īstenošanā, kas tiek realizēta jau 25 gadus. U.Līkops iepazīstina sanāksmes dalībniekus ar programmas īstenošanas pieredzi:

- Patreizējā EK Pārtikas izdalīšanas programma vistrūcīgākajām personām izveidota ar mērķi lietderīgi izmantot intervences uzkrājumus, izdalot pārtikas produktus vistrūcīgākajām personām.
- Diskusijas ES līmenī par pārtikas programmas turpmāko pastāvēšanu sākušās jau 2011.gadā. Vistrūcīgāko personu atbalstīšanas fonds nebūs nekas jauns, bet iepriekšējās programmas turpinājums, ko administrē Zemkopības ministrija.
- Piekrīt, ka jaunais EK priekšlikums vairs neatbilst lauksaimniecības nozares kompetencei, bet ir sociālās jomas jautājums.
- Redz, ka kopējais ES finansējums šim mērķim tiks samazināts par aptuveni 15%, informē, ka ar nākamo gadu vairs netiek paredzēts valsts budžeta līdzfinansējums.
- Jautājums ir sensitīvs, jo saņēmēji ir pieraduši pie atbalsta, ko sniedz pārtikas programma. Latvijas Sarkanais Krusts pārtikas paku saņēmējus iesaista dažādās brīvprātīgajās aktivitātēs, tādējādi veicinot šo personu integrāciju sabiedrībā. Latvijas Sarkanais Krusts papildus pārtikas paku izplatīšanai nodarbojas ar vairāku pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem – atbalstot ģimenes ar bērniem, palīdzot ar dažādu mantu un apģērba sagādi.
- Šogad tika veikta pārtikas paku saņēmēju aptauja attiecībā uz paku saturu un tālāku izmantošanu. Aptaujas rezultāti ļauj secināt, ka šogad ir samazinājies trūcīgo saņēmēju skaits, bet palielinājās maznodrošināto personu skaits, kuriem šī palīdzība ir ļoti nepieciešama. Aptauja pierāda, ka, pretēji sabiedrībā izskanējušiem viedokļiem par pārtikas paku atbalsta nemērķtiecīgu izmantošanu, gadījumu, kad pārtikas paku tās saņēmējs iemaina pret alkoholu, ir ļoti maz.
- Pārtikas paku mērķis nav nodrošināt cilvēkam ikmēneša uzturu, bet tas ir nozīmīgs atbalsts, īpaši, mājsaimniecībām ar bērniem. Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem, pārtikas paku uzkrājumi neveidojas. Kopumā visas pārtikas pakas tiek izdalītas pilnībā.
- Darbs ar paku saņēmējiem ir krietni lielāks nekā paku dalīšana. Arī Eiropas Savienība (turpmāk ES) pastāv uz to, lai minētā programma tiktu turpināta, jo tas ir viens no instrumentiem, kā varētu veidot dialogu ar nabadzības riskam pakļauto personu. Neapšaubāmi, vienmēr būs personas, kas neplāno atgriezties darba tirgū un iesaistīties sabiedriskajā dzīvē.
- Kritiski attiecas pret LM priekšlikumu par Fonda atbalsta paplašināšanu ar pakalpojumiem. Izsaka bažas par atbalsta sadrumstalošanu un sociālās spriedzes radīšanu sabiedrībā, ja pakalpojumi (piemēram, zobu labošana) būs pieejama vienai iedzīvotāju daļai, kaut arī nepieciešamība pēc šāda pakalpojuma ir daudz lielāka
- Uzsaka, ka regulas priekšlikumā iekļautās izdevumu pozīcijas dažādu līmeņu administrēšanas izdevumu segšanai ir pārāk dāsnas. Latvijas Sarkanais Krusts administrēšanai novirza 2% finansējuma; iespējami lielāka Fonda finansējuma daļa būtu jānovirza atbalsta saņēmējiem.
- Vērš uzmanību uz nepieciešamību veikt savlaicīgu un rūpīgi sagatavotu skaidrošanas darbu tagadējiem atbalsta saņēmējiem par gaidāmajām izmaiņām 2014.gadā.
- Izsaka gatavību iesaistīties pozīcijas saskaņošanā.

S.Silova lūdz *U.Līkopu* iepazīstināt LM ar pakalpojumu saņēmēju aptaujas rezultātiem un secinājumiem.

I.Alliks atgādina, ka 1988.gadā programmas mērķis bija izlietot pārtikas krājumus, kas laika gaitā pārvērtās par būtisku atbalstu noteiktai sabiedrības daļai. Šobrīd ir nepieciešams pārtikas programmas rezultātu objektīvs izvērtējums, lai saprastu, vai šī programma ir sasniegusi savu mērķi. Ir svarīgi identificēt vistrūcīgāko personu loku, kas varētu pretendēt uz šo pakalpojumu, jo Eiropas Vistrūcīgāko personu atbalstīšanas fonda mērķa grupa varētu atšķirties no šobrīd atbalstīto personu loka. Ir arī jāņem vērā, ka viena sabiedrības daļa nav integrējama atpakaļ sabiedrībā. Jau vairāku mēnešu garumā notiek diskusija starp LM un Latvijas Pašvaldību savienību ar mērķi definēt to personu grupu, kas ir vistrūcīgākie, un jautājums šobrīd ir par to, vai šādi cilvēki tiks atbalstīti no valsts budžeta, vai arī no ES līdzekļiem.

U.Līkops atgādina, ka ir arī citas nevalstiskās organizācijas, kas daļa pārtikas pakas. Līdz ar to būtu nepieciešama diskusija starp visiem palīdzības sniedzējiem, lai šie pakalpojumi nepārkļautos, bet tas būtu kā viens no instrumentiem personas integrācijai sabiedrībā.

P.Leiškalns pauž viedokli, ka tā kā garantētā minimālā ienākuma pabalsta minimālā summa ar 2013.gadu samazinās, ir prognozējams, ka var palielināties sociālo pakalpojumu saņēmēju skaits. Svarīgākais, lai viena no mērķa grupām būtu ģimenes ar bērniem, kas ir īpaši pakļauta nabadzības un sociālās atstumtības riskam. Ir ļoti svarīgi nodrošināt, ka bērni var pilnvērtīgi uzsākt mācības, sasniedzot skolas vecumu.

V.Veretjanovs informē, ka uz vienu darba vietu šobrīd pretendē vismaz 30 cilvēki. Līdz ar to rodas jautājums, cik objektīvs ir viedoklis, ka cilvēks nevēlas integrēties sabiedrībā.

K.Sirmā pateicas par LM sniegto informāciju. Viņa informē, ka patreizējās „pārtikas programmas” īstenošanai katru gadu tiek izdota regula un rodas jauni izaicinājumi Zemkopības ministrijai un tās padotības iestādēm un sadarbības organizācijām. Zemkopības ministrija sarunās par ES daudzgadu budžetu ir uzturējusi viedokli, ka pārtikas nodrošināšanas programma ir jāturpina pēc 2013.gada, un tai nepieciešamais finansējums 2,5 miljardu apmērā jāpārnes no lauksaimniecības politikas uz kohēzijas politikas sadaļu. Attiecībā uz intervences krājumiem, K.Sirmā prognozē, ka graudu intervence vairs nebūs ES līmenī, bet varētu veidoties piena pulvera krājumi. K.Sirmā jautā, kāpēc visām 28 dalībvalstīm ir jāizmanto Eiropas Vistrūcīgāko personu atbalstīšanas fonda līdzekļus? Pieļauj, ka bagātās valstis neizmantos šādu piedāvāto iespēju. Zemkopības ministrija pauž nostāju, ka ES pilnībā jāfinansē šādi pasākumi, un dalībvalstij ir jāpiedalās tikai ar PVN segšanu. Minētajā gadījumā ES finansēs tikai 85% no kopējās finansējuma summas, tad aktuāls būs jautājums par pārējiem 15% līdzekļu- vai valsts budžets to nodrošinās? Vērs uzmanību uz pašreizējo regulējumu, kas prasa komersantiem nodrošināt 110% apmērā garantijas naudu. Pieļauj, ka jāparedz dažādi ieviešanas mehānismi. K.Sirmā jautā, kādēļ avansa maksājums sastāda 11%, jo šobrīd tie ir 75%, kā arī lūdz skaidrot, kam domāta tehniskā palīdzība. Uzskata, ka jākoordinē palīdzības organizāciju sadarbība. Informē par ZM sadarbību ar Francijas labdarības organizāciju.

S.Silova skaidro, ka, saskaņā ar regulas projekta anotāciju, EK ir aplēsusi 2 pilnu štata vietu nodrošināšanu dalībvalsts līmenī fonda administrēšanai (neskaitot kontroļu veikšanu, kas tiktu finansētas no tehniskās palīdzības finansējuma, līdzīgi kā tas ir struktūrfondu programmu gadījumā.

K.Sirmā uzsver, ka Zemkopības ministrijas darbinieki šobrīd pienākumus veic esošo funkciju ietvaros. Viņa ierosina pārdomāt EK priekšlikumā piedāvāto ieviešanas 1.modeli, būtu jāpiesaista arī konsultanti. *K.Sirmā* min Francijas pozitīvo piemēro, kad trūcīgai personai tiek izmodelēts risinājums viņa situācijas uzlabošanai, piešķirot dažādas pamatpreces. Tāpat būtu svarīgi panākt, lai atbalsta sniedzēju programmas nedublētos. Vēl viņa min piemēru par dividenžu dalīšanu no Valsts uzņēmuma „Latvijas valsts meži”, kuri tiek sadalīti gan kultūras, gan sociālai jomai, kā rezultātā tika parakstīts memorands starp Zemkopības ministriju un trīs sociāliem partneriem, un šī nauda tiek pārdalīta ievērojot noteiktos kritērijus. Šobrīd tiek gatavota ES ikgadēja finanšu programma 2013.gadam. Viņa arī aicina padomāt par bezpajumtnieku atbalstu. *K.Sirmā* piebilst, ka trūcīgās personas ir visā Latvijā, un ja trūcīgās personas atbrauc uz dzīvošanu uz pilsētām, tad pašvaldībai tā ir liela slodze.

S.Silova atzīmē, ka par dalībvalstu brīvprātīgas dalības principu fonda izmantošanā vēl paredzamas diskusijas. EK uzskata, ka, pamatojoties uz kohēzijas politikas mērķi, brīvprātīga izvēle nav attiecināma.

K.Sirmā uzskata, ka ir jāpastāv uz brīvprātīgo dalībvalstu dalību, ja pastāv iespēja pārdalīt fonda budžetu tām valstīm, kas piedalās.

U.Līkops – nepiedalošās valstis ir bagātās valstis ar savām iekšējām programmām, un viņiem ir atrisināts jautājums par programmu nedublēšanos.

S.Silova – informē, ka tas, ja kāda dalībvalsts šajā fondā nepiedalīsies, nepalielinās fonda finansējumu citai dalībvalstij. Fonda finansējumu paredzēts iezīmēt katrai dalībvalstij aprēķinātajā kohēzijas politikas fondu „aploksnē”.

I.Alliks uzsver, ka minētais vistrūcīgāko personu atbalsta fonds nebūs instruments, ar kuru var samazināt nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto personu skaitu.

S.Silova pauž bažas, ka 2014.gadā var notikt atbalsta pārrāvums, un cilvēki var nesaņemt atbalstu, ko viņi ir saņēmuši līdz šim, līdz ar to ir svarīgi laicīgi uzsākt sabiedrības informēšanu attiecībā uz 2014.gada plāniem.

I.Alliks pieļauj, ja minētā fonda ietvaros tiks izņemts par vistrūcīgāko personu nodrošināšanu ar pārtikas pakām un LM būs atbildīga par fonda administrēšanu, tad tiks piesaistītas tās iestādes, kuras līdz šim piedalījās pārtikas pakšu izplatīšanā.

S.Silova atbild uz *K.Sirmā*s jautājumu par avansa maksājuma apmēru, proti, 11% avanss tiek rēķināts no 7 gadu kopējā dalībvalstij plānotā fonda finanšu līdzekļu apjoma, un regulas projektā iestrādāta iespēja, ka avansa maksājums tiek izmaksāts 2015.gadā.

I.Alliks informē, ka katras dalībvalsts uzdevums ir nodrošināt cilvēka pamatvajadzību apmierināšanu, tādēļ arī tika izveidots Sociālās drošības tīkls. Viņš informē, ka 2013.gada sākumā būs pieejams Pasaules Bankas pētījums par nabadzības un bezdarba iemesliem.

Nolēma: sekretariātam veikt aptauju par komitejas locekļu interesi piedalīties pozīcijas saskaņošanā par regulas projektu.

3. Eiropas Komisijas Sociālās aizsardzības komitejas un Indikatoru apakšgrupas darba programmas 2013.gadam.

**4. Komitejas ikgadēja darba programmas sastādīšana.
(E.Kūla)**

(I.Alliks, E.Baldzēns, V.Veretjanovs)

E.Kūla sniedz informāciju par Eiropas Komisijas Sociālās aizsardzības komitejas un Indikatoru apakšgrupas darba programmām 2013.gadam.

E.Kūla informē, ka līdz šim LM Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komiteja ir darbojusies bez konkrētā ietvara nākamajam gadam, un jautā komitejas locekļiem, vai šāda darba programma būtu nepieciešama? Būtu svarīgi arī noteikt prioritāri izskatāmos jautājumus.

E.Baldzēns atbild, ka šāda programma būtu nepieciešama un piedāvā kā prioritāro jautājumu iekļaut nevienlīdzības mazināšanu.

V.Veretjanovs atbalsta darba programmas 2013.gadam izstrādi.

I.Alliks uzskata, ka šāda komitejas darbības programma būtu ļoti lietderīga, jo ir svarīgi visiem komitejas dalībniekiem laicīgi iesaistīties sociālo problēmu risināšanā un arī laicīgi saņemt priekšlikumus no dalībnieku puses.

Nolēma:

LM Sociālās iekļaušanas un sociālā darba politikas departamentam sagatavot priekšlikumus komitejas 2013.gada darbības programmai.

Sēdes noslēgums 14.45.

Pielikumā sēdes materiāli:

1. Komitejas sēdes darba kārtība.
2. Prezentācija par Eiropas Vistrūcīgāko personu atbalstīšanas fondu.
3. Prezentācija par Eiropas Komisijas Sociālās aizsardzības komitejas un Indikatoru apakšgrupas darba programmām 2013.gadam.

Komitejas vadītājs

I.Alliks

Protokolēja

M.Žukovska